CHAPTER-X

कृषिकाः कर्मवीराः

2 MARK QUESTIONS

1. श्लोकांशान योजयत -

(श्लोकांशों का मिलान कीजिए-)

क	ख
(i) गृहं जीर्णं न वर्षासु	तौ तु क्षेत्राणि कर्षतः।
(ii) हलेन च कुदालेन	या शुष्का कण्टकावृता।
(iii) पादयोर्न पदत्राणे	सस्यपूर्णानि सर्वदा।
(iv) तयोः श्रमेण क्षेत्राणि	शरीरे वसनानि नो।
(v) धरित्री सरसा जाता	वृष्टिं वारयितुं क्षमम्।

RBSESolutions.in

उत्तरम् :

क		ख
(i) गृहं जीर्णं न वर्षासु	–	वृष्टिं वारयितुं क्षमम्।
(ii) हलेन च कुदालेन	–	तौ तु क्षेत्राणि कर्षतः।
(iii) पादयोर्न पदत्राणे	–	शरीरे वसनानि नो।
(iv) तयोः श्रमेण क्षेत्राणि	–	सस्यपूर्णानि सर्वदा।
(v) धरित्री सरसा जाता	–	या शुष्का कण्टकावृता।

RBSESolutions.in

2.उपयुक्तकथनानां समक्षम् 'आम्' अनुपयुक्तकथनानां.समक्षं 'न' इति लिखत-:
(उपयुक्त कथनों के सामने 'आम्' तथा अनुपयुक्त कथनों के सामने 'न' लिखिए-)
यथा - कृषकाः शीतकालेऽपि कर्मठाः भवन्ति। [आम्]
कृषकाः हलेन क्षेत्राणि न कर्षन्ति। [न]
(क) कृषकाः सर्वेभ्यः अन्नं यच्छन्ति। [ ]
(ख) कृषकाणां जीवनं कष्टप्रदं न भवति। [ ]
(ग) कृषकः क्षेत्राणि सस्यपूर्णानि करोति। [ ]
(घ) शीते शरीरे कम्पनं न भवति। [ ]
(ङ) श्रमेण धरित्री सरसा भवति। [ ]
उत्तराणि-

(क) आम्।
(ख) न।
(ग) आम्।
(घ) न।
(ङ) आम्।

3. मञ्जूषातः पर्यायवाचिपदानि चित्वा लिखत -
(मंजूषा से पर्यायवाची पद चुनकर लिखिए-)
[रविः वस्त्राणि जर्जरम् अधिकम् पृथ्वी पिपासा]
उत्तरम् :

- वसनानि - वस्त्राणि
- सूर्यः - रवि :
- तृषा - पिपासा।
- विपुलम् - अधिकम्
- जीर्णम् - जर्जरम्
- धरित्री - पृथ्वी

4. मञ्जूषातः विलोमपदानि चित्वा लिखत -
(मंजूषा से विलोमपद चुनकर लिखिए-)
[धनिकम् नीरसा अक्षमम् दुःखम् शीते पावें]
उत्तरम् :

- सुखम् - दु:खम्।
- दुरे - पावें।
- निर्धनम् - धनिकम्।
- क्षमम् - अक्षमम्।
- ग्रीष्मे - शीते।
- सरसा - नीरसा।

5.प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत(प्रश्नों के उत्तर लिखिए-)
(क) कृषकाः केन क्षेत्राणि कर्षन्ति?
उत्तरम् :
कृषकाः हलेन क्षेत्राणि कर्षन्ति।

(ख) केषां कर्मवीरत्वं न नश्यति?
उत्तरम् :
कृषिकाणां कर्मवीरत्वं न नश्यति।

(ग) श्रमेण का सरसा भवति?
उत्तरम् :
श्रमेण धरित्री सरसा भवति।

(घ) कृषकाः सर्वेभ्यः किं किं यच्छन्ति?
उत्तरम् :
कृषकाः सर्वेभ्यः शाकं अन्नं फलं दुग्धं च यच्छन्ति।

(ङ) कृषकात् दूरे किं तिष्ठति?
उत्तरम् :
कृषकात् दूरे सुखं तिष्ठति।

5 MARK QUESTIONS

1अधोलिखितप्रश्नानाम् उत्तराणि विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत -

(i) कदा शरीरं सस्वेदं भवति?

(अ) शीते

(ब) ग्रीष्मे

(स) वसन्ते

(द) वर्षाकाले

उत्तरम् :

(ब) ग्रीष्मे

(ii) कृषिकायाः गृहं कीदृशं भवति?

(अ) रम्यम्

(ब) विशालम्

(स) भव्यम्

(द) जीर्णम्।

उत्तरम् :

(द) जीर्णम्।

(iii) कृषिकाया; कदापि किं न नश्यति?

(अ) कर्मवीरत्वम्

(ब) आलस्यं

(स) सुखम्

(द) भवनम्

उत्तरम् :

(अ) कर्मवीरत्वम्

(iv) 'सरसा' इत्यस्य विलोमशब्दः कः?

(अ) तपसा

(ब) अलसा

(स) नीरसा

(द) कर्कशा

उत्तरम् :

(स) नीरसा

(v) धरित्री' इत्यस्य पर्यायशब्दः कः?

(अ) आकाशः

(ब) पृथ्वी

(स) पाताल:

(द) गृहिणी

उत्तरम् :

(ब) पृथ्वी

2.पूर्णवाक्येन प्रश्नान् उत्तरत -

(क) कृषकाः नित्यं कीदृशाः भवन्ति?

उत्तरम् :

कृषकाः नित्यं कर्मठाः भवन्ति।

(ख) कृषकस्य शरीरं ग्रीष्मे शीते च कीदृशं भवति?

उत्तरम् :

कृषकस्य शरीरं ग्रीष्मे सस्वेदं शीते च कम्पमयं भवति।

(ग) कृषकाणां कदापि किम् न नश्यति?

उत्तरम् :

कृषकाणां कदापि कर्मवीरत्वं न नश्यति।

(घ) कृषकस्य जीवनं कीदृशं भवति?

उत्तरम् :

कृषकस्य जीवनं निर्धनं कष्टमयं च भवति?

(ङ) कृषकाणां श्रमेणधारित्री कीदृशी जाता?

उत्तरम् :

कृषकाणां श्रमेणधरित्री सरसा जाता।